

Kubas system för demokrati är unikt

Det sprids mycket desinformation om Kuba och dess valsystem. Vi försöker rätta ut frågetecknen

Först lite om rapporteringen på Sveriges Radio, därefter följer en beskrivning av det kubanska valsystemet.

Fel igen, Lotten Collin

På Sveriges Radio fortsätter Lotten Collin sina ovederhäftiga rapporter. Nu gäller det Kubas president. Här säger Collin att det är Kommunistpartiets Kongress som utser den nye presidenten. Faktum är att det är det nyvalda parlamentet, Nationalförsamlingen, som vid sitt första sammanträde har som en av sina uppgifter att utse ny regering, inklusive president. Långt ifrån alla i Nationalförsamlingen är medlemmar i Kommunistpartiet. Partiet hade kongress 2016, så hon är ute och cyklar igen.

Likaså hävdas ideligen, också av Collin, att det nu är den förste som inte heter Castro som blir president efter revolutionens seger 1959. Det stämmer inte heller. Den förste var Manuel Urrutia, som snart efterträddes av Osvaldo Dorticos. Denne var president till 1976 då Fidel Castro tog över, för att efterträdas av Raul Castro, som nu fullgjort två mandatperioder på fem år.

Zoltan Tiroler 180418

Kubas system för att välja folkets företrädare i beslutande kommun-, läns- och nationalförsamlingar, samt president och regering, är unikt. Det finns inget liknande i världen.

Kubas system har vuxit fram ur landets historia, en liten nations kamp för frihet, självständighet och människovärdigt liv, mot 1800-talets spanska kolonialism och sedan mot supermakten USA:s ständiga, aggressiva anspråk på att kontrollera öriket.

Historien har lärt Kuba att varken tillåta utländska krafter eller privat rikedom att påverka valen. Kubanerna nominerar och väljer sina företrädare från grannskapsnivå och uppåt, utifrån deras insatser i grannskapen, folkrörelserna, de statliga organen och inte utifrån några fagra vallöften. Det är ett noga genomtänkt system för representativ, deltagande demokrati.

Det handlar om val till politiska församlingar utan partier, utan vackra vallöften, utan personvalskampanjer, utan pengars inflytande, utan tävlan om ekonomiska fördelar (inga mutor, inga arvoden, nästan bara fritidspolitiker). Hur går det till?

Allmänna och hemliga personval på alla nivåer

Rösträtt från 16 år

Små valdistrikt

Nomineringar på kvartersnivå, kommunnivå och folkrörelsenivå

Alla valda har regelbunden redovisningsplikt inför sina väljare, som kan återkalla mandatet

Valda församlingar i kommuner, län och hela landet

Val till national- och länsförsamlingarna äger rum vart 5:e år, till kommunförsamlingarna med 2,5 års mellanrum. Vartannat val till kommunförsamlingarna är starten på en halvårslång valrörelse med val till länsförsamlingar och nationalförsamling. Slutligen president- och regeringsval, samt styrelseval i länsförsamlingarna.

Direktnominering på kommunnivå

Kuba har 168 kommuner uppdelade på 15 län, och den särskilda kommunen "Ungdomsön". Kommunerna är indelade i kommundelar med 3?10 000 invånare på landsbygd, och upp till ca 15?60 000 i stadsbygd. Kommundelarna är i sin tur indelade i små geografiska valdistrikt med ca 1 000 invånare, men i de minsta kommunerna kan ett valdistrikt omfatta så lite som ett par hundra invånare. Distrikten är indelade i 2?8 grannskap eller byar ? motsvarande CDR-kvarterskommittéernas upptagningsområden ? med från ett 50-tal upp till ett par hundra invånare.

Nomineringarna till kommunalvalen sker direkt på öppna grannskapsmöten. Nomineringsdebatten är öppen, deltagarna känner varandra och röstar på dem de har mest förtroende för. En USA-stödd dissidentkampanj försökte lansera 175 egna kandidater, men ingen av dem fick sina grannars förtroende.

De två som får flest röster blir nominerade till kommunförsamlingen. Presentationer med ålder, utbildning, yrke, medlemskap i organisationer, internationella insatser mm sätts upp på anslagstavlor på välbesökta platser runt om kommunen inför valen.

Den 26 november 2017 ägde kommunalval rum i 24 365 vallokaler över hela Kuba, med en andra omgång 3 december där ingen av kandidaterna fått över 50 % av rösterna. Av nominerade 60 870 kandidater valdes 12 515 ledamöter till landets 168 kommuner. Valdeltagandet uppgick till ca 86 procent, 4 procent blankröster och 4 procent ogiltiga.

Kommundelsnämnder för deltagande demokrati

I varje kommundel bildas en nämnd bestående av kommunförsamlingens ledamöter i kommundelen och representanter för grannskap, organisationer och verksamheter i kommundelen. De väljer en ordförande, som får gå igenom en kurs för att kunna sköta sitt uppdrag.

Det blir en slags kommundelsstyrelse för att se till att all verksamhet sköts som den ska, kanalisera klagomål från medborgarna och bidra till att lösa problem som de tar upp, eller som nämnden på annat sätt blir varse. Genom att kommundelens kommunfullmäktigeledamöter ingår i nämnden, finns direktkanal till kommunfullmäktige som kan fatta beslut om sådant som t ex behöver finansiering, men de problem som kan lösas inom kommundelen stannar där. Det finns också direktkanal till alla folkrörelsers lokala organ.

Kommundelsnämnden ska följa utvecklingen och redovisa den i öppna möten med invånarna, liksom alla ledamöter ska genomföra regelbundna öppna redovisningsmöten i sina distrikt, där väljarna kan besluta att genomföra nyval om de inte är nöjda.

Kommunerna nominerar kandidater till national- och länsförsamlingar

Inför valen bildas en valberedning i varje kommun med representanter för folkrörelserna: Fackföreningsrörelsen CTC, Kvinnoförbundet FMC, Småbondeförbundet ANAP, Kommittéerna för Revolutionens Försvar CDR, Elevförbundet FEEM och Studentförbundet FEU, med representanten för CTC som ordförande. De lägger förslag till kommunförsamlingen som nominerar kommunens kandidater till läns- och nationalförsamling.

Länens storlek uppgår i medeltal till 600?700 000 personer. Stor-Havanna har dock 2,2 miljoner indelat i 15 kommuner.

Högt valdeltagande gav 53 procent kvinnor i Nationalförsamlingen

I valen till Nationalförsamlingen 11 mars uppgick valdeltagandet till 82,9 procent av 8 926 575 röstberättigade. Giltiga valsedlar 94,42 %, Ogiltiga 1,26 %, Blankröster 4.32 %

Och kvinnorna fick för första gången majoritet med 53 procent av ledamöterna.

Presidentval 19 april

Den 19 april kommer den valda Nationalförsamlingen att konstituera sig och välja landets president. Inom sig väljer de 605 ledamöterna ett Statligt Råd bestående av en ordförande, en förste vice och fem vise ordföranden, en sekreterare och 23 ledamöter därutöver, dvs. sammanlagt 31 ledamöter. Ordföranden i Statliga Rådet är tillika Kubas stats- och regeringschef.

Den 23 mars sker konstitueringen av länsförsamlingarna som väljer styrelse, ordförande och sekreterare.

Inga höga löner

Ledamöterna i Nationalförsamlingen får inga personliga eller ekonomiska fördelar. De behåller sina gamla arbeten och får tjänstledigt utan lön. Under tiden får de ersättning som motsvarar lönen och traktamente för extra kostnader för att resa till och vistas i Havanna. Ledamöterna är skyldiga att hålla kontakt med sina väljare, lyssna på deras klagomål, deras förslag och regelbundet inför dem redogöra för sin verksamhet som ledamot. De kan när som helst få sitt mandat återkallat av sina väljare.

Eva Björklund mars 2018